

KVINNORS RÖSTRÄTT I SVERIGE

Kulturhistoriska och
minnespolitiska essäer

Redaktörer
Christina Florin
Ulla Manns
& Kirsti Niskanen

Trycksak
3041 0865

Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC BY 4.0)

Bildmaterial kan vara upphovsrättsskyddat

Södertörns högskola
(Södertörn University)
The Library
SE-141 89 Huddinge
www.sh.se/publications

© Författarna

Omslagsbild: Ursprungligen 'A woman standing next to a flag on a sidewalk', 1918,
Library of Congress, Harris and Ewing collection.

Inga kända begränsningar för publikation.

Omslagsdesign: Jonathan Robson

Grafisk form: Per Lindblom & Jonathan Robson

Tryckt hos E-Print, Stockholm 2026

Södertörn Academic Studies 101

ISSN 1650-433X

ISBN 978-91-89962-53-8 (tryck)

ISBN 978-91-89962-54-5 (digital)

En kraftfull symbol.
Heliga Birgitta och kvinnors rätt till röst,
1916–1919

Louise Berglund

Den 8 och 10 januari 1916 gick Landsföreningens för kvinnors politiska rösträtt (LKPR) trettonde centralstyrelsemöte av stapeln.¹ Mötet hölls i Whitlockska samskolan i Stockholm och öppnades av den disputerade historikern Lydia Wahlström. En viktig fråga på mötet rörde inrättandet av en nationell rösträttsdag. Efter att flera förslag på lämpliga dagar diskuterats, enades mötet om att välja den sjunde oktober till festdag. Symbolen för dagen blev den heliga Birgitta. Tidskriften *Rösträtt för kvinnor* rapporterade om beslutet och berättade: ”[Mötet] enades [...] om fru Jenny Velanders vackra tanke att välja Birgittadagen den 7 oktober och då samtidigt hugfästa minnet av ’Sveriges första kvinnosakskvinna’.”²

Det kan synas märkligt att just den heliga Birgitta – som levde på 1300-talet – skulle bli en central symbol för den svenska rösträttsrörelsen på 1900-talet. Hade det inte varit mer naturligt att välja en person som redan betraktades som central för kvinnosaken, till exempel Fredrika Bremer? Hon var trots allt att betrakta som kvinnofrågans verkliga frontfigur. Hennes betydelse hade lyfts fram upprepade gånger i kvinnorörelsens egen historieskrivning i början av 1900-talet.³

För kvinnorörelsen var historiska kvinnogestalter viktiga symboler redan från början. I Sverige lyftes medeltida kvinnor fram som förebilder redan i *Tidskrift för hemmet* under 1800-talet. Sophie

¹ Det här bidraget är resultatet av arbete inom projektet *Lysande damer: Birgittinska modeller för auktoritet och kvinnligt regentskap under senmedeltiden* (Riksbankens jubileumsfond, Dnr. SAB14-1563:1). Varmt tack till redaktörerna och medskribenterna i denna volym för kloka synpunkter, och till forskargruppen Gender and Work, Historiska institutionen, Uppsala, för värdefull feedback.

² *Rösträtt för kvinnor* 2 (1916): 4.

³ Ulla Manns. ”Så skriver vi historia: den svenska kvinnorörelsen ur ett historiografiskt perspektiv”, *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 21, nr. 4 (2000): 4, 5, 9 et passim.

Adlersparre, som var initiativtagare till Fredrika-Bremer-förbundet, slog fast att kvinnorna hade en egen historia och att kvinnorna själva måste skriva den för att lära känna sin egen potential.⁴ Det här passade väl in i ett samtida internationellt mönster. Den medeltida kämpan Jeanne d’Arc exempelvis, var en historisk person som var viktig för de brittiska suffragetterna. Hennes bakgrund som här-förare i strid och som osjälviskt offer för en större sak, gjorde henne väl lämpad för denna moderna uppgift, ansågs det.⁵

Under 1800- och 1900-talet fanns en bredare kultur av hjälte-dyrkan. Hjältar lyftes fram, statyer restes, historiskt måleri firade stora triumfer och sällskap med historiska namn bildades ofta. I de allra flesta fall var det män som hyllades.⁶ När kvinnorörelsen ägnade sig åt att skapa sig en egen historiekultur, skedde det således i ett vidare sammanhang där mansdominansen i övrigt var påfallande.

Den här studien behandlar hur Birgittadagen blev den svenska kvinnorörelsens särskilda dag under några år, just under en tid när kvinnornas rösträttskamp började närma sig seger. Vilka var de ideal som skulle förmedlas genom valet av den heliga Birgitta som symbol? Vilka var de metoder som användes för att förmedla detta? Vilket genomslag fick Birgittadagen runt om i landet och hur utvecklades firandet? Materialet utgörs av tidskriften *Rösträtt för kvinnor*, som lanserades 1912, samt LKPRs årsberättelser.

Mot en Birgittadag

När beslutet om att inrätta en gemensam rösträttsdag fattades i januari 1916, nämndes ingenting i *Rösträtt för kvinnor* om hur diskussionen hade förts. Jenny Velander, som enligt skildringen hade framfört förslaget, representerade Skaras lokalförening i LKPRs

⁴ Louise Berglund, "A medieval heroine for the modern woman: The Fredrika Bremer Association writes women's history (c. 1859–1916)", *Scandinavian Journal of History* 42, nr. 1 (2017): 46–70.

⁵ James A. Freeman, "Joan of Arc: Soldier, Saint, Symbol – of What?", *The Journal of Popular Culture* 41, nr. 4 (2008): 4.

⁶ Magnus Rodell, *Att gjuta en nation: statyinvigningar och nationsformering i Sverige vid 1800-talets mitt*, (Stockholm: Natur & Kultur 2002); Magnus Rodell, "Den offentliga minneskulturens politik: stora män och vanliga kvinnor i det svenska 1930-talet", i *Perspektiv på politisk idéhistoria*, red. Hjalmar Falk, My Klockar Linder, och Petter Tistedt (Huddinge: Södertörn Högskola, 2023), 165–186.

Centralstyrelse vid bildandet 1904.⁷ Varför det var just hon som lade fram förslaget framgår inte av artikeln. Vägen till Birgittadagen hade dock inte varit helt rak. Redan 1905 hade frågan om inrättandet av en särskild rösträttsdag diskuterats inom LKPR, men förslaget föll vid årsmötet 1906. LKPR beslutade att "[med] ganska betydande röstövertikt ... att icke anordna en sådan dag."⁸ Först några år senare, 1912, aktualiserades frågan igen. LKPRs ordförande Anna Whitlock höll då ett föredrag över ämnet 'Personlighet och rösträtt' och konstnären Caroline Benedicks-Bruce talade över 'Debohra, en biblisk kvinnosakskvinna'. Presentationerna som det beskrivs i *Årsberättelsen*, "anknöt härtill en utveckling av vad kvinnorna vilja och önska."⁹ Även den senmedeltida drottning Margareta och drottning Kristina skildrades det året som föregångsfigurer.¹⁰ Behovet av stärkande förebilder förefaller ha ökat inom LKPR vid denna tid.

Så småningom började den heliga Birgitta bli mer och mer prominent i vidare kvinnosakssammanhang. Det märktes till exempel 1913, när kvinnorörelsen började propagera för en staty av Fredrika Bremer. I argumentationen för statyn jämfördes hon med det medeltida helgonet. Uppropet inleddes med orden: "Vår svenska kulturs historia har bland sina lysande namn även en och annan kvinnas. Först bland dem står den heliga Birgitta."¹¹ Fredrika Bremer, menade man vidare, var "som en Birgitta" och stod som symbol för sitt släktes "frigörelse och utveckling". Hon hade dock viss konkurrens av andra historiska gestalter, sett i ett nordiskt perspektiv. När de danska rösträttskvinnorna 1915 samlade medel för att resa en ryttarstaty av drottning Margareta, skildrades arbetet i *Rösträtt för kvinnor*. Det kunde vara på sin plats, menade man då,

⁷ LKPR, *Årsberättelse* 1904 (Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1905), 6.

⁸ LKPR, *Årsberättelse* 1906 (Stockholm: Stockholmstryckeriet, 1906), 6.

⁹ LKPR *Årsberättelse* 1912 (Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1913), 14–16.

¹⁰ I artikeln "Strindberg, kvinnan och kvinnofrågan, II, av C. J. Engström, *Rösträtt för kvinnor* 15 (1912): 2, sattes de kvinnliga föregångarna in i ett mer samlat sammanhang.

¹¹ *Rösträtt för kvinnor* 15 (1913): 2; *Rösträtt för kvinnor* 2 (1913): 2, "En staty åt Fredrika Bremer". Undertecknarna var bl.a. Kerstin Hård af Segerstad, Ann-Margret Holmgren, Anna Forsell, Agda Montelius, Sigrid Leijonhufvud, Lydia Wahlström, Selma Lagerlöf, Anna Whitlock, Kerstin Widerström, Frigga Carlberg, m.fl. personer och organisationer.

att även Sverige skulle få resa statyer av drottning Margareta och, förstås, Fredrika Bremer.¹² Kristina Gyllenstierna, som blev berömd för sitt försvar av Stockholms slott 1520, blev också hyllad som en föregångsgestalt. När en bronsstaty restes av henne vid Stockholms slott 1912, framhölls hon dock i första hand som en symbol för den konservativa nationalismen och försvarsrörelsen.¹³ Huruvida detta bidrog till att hon inte lanserades som en prominent föregångsgestalt inom tidens kvinnorörelse, trots att hon figurerade i olika historieskildringar, är emellertid något vi blott kan spekulera om.

Flera lokalföreningar inom LKPR firande tidigt historiska kvinnor på sina sammankomster. Ett exempel är en ”sällskapsafton” i hotell Brahes stora sal i Gränna 1910, där deltagarna klätt ut sig till historiska kvinnor. Berta Bergin, som senare blev invald i stadsfullmäktige i Gränna, gestaltade den heliga Birgitta. Vid evenemanget fanns även exempel på andra förmödrar, allt från den medeltida drottningen Sigrig Storråda till Fredrika Bremer.¹⁴ Tanken att lyfta fram lämpliga förmödrar fanns således ganska tidigt.

¹² *Rösträtt för kvinnor* 7 (1915): 5, ”Drottning Margareta och Fredrika Bremer. Ett par statyfrågor”.

¹³ Charlotte Tornbjer. *Den nationella modern: moderskap i konstruktioner av svensk nationell gemenskap under 1900-talets första hälft* (Lund: Nordic Academic Press, 2002), 178. Statyn över Kristina Gyllenstierna beskrevs i *Rösträtt för kvinnor* 15 (1912): 4; 19 (1912): 6.

¹⁴ <https://digitaltmuseum.se/0210113212547/en-sallskapsafton-med-foreningen-kvinnans-politiska-rostratt-fkpr-i-hotell?fbclid=IwAR1vMSEJgJ5kWy0xp1FwBx4nKryRJAR8zEsmJsf874K-4xv50clj7mwpxl4>. 16 kvinnor klädda som historiska personer. Stående från vänster: friherrinnan Marna von Rosen – Drottning Margareta, fröken Ebba Carlsson – Kristina Gyllenstierna, fru Ebba Ström – Sigrig Storråda, fru Berta Bergin – Heliga Birgitta, fröken Agnes von Rosen – Margareta Ascheberg-Barnekow, fru Maria Jansson – nutidskvinna, fröken Sigrig Jansson – Sidonia Grip-Lewenhaupt, fru Rydberg – nutidskvinna. Mellanraden: fru Olga Weman – Hedvig Charlotta Nordenflykt, fru Gerda Carlsson – Anne-Marie Cruus-Lewenhaupt, fröken Elsa Cederberg – Fredrika Bremer, fru Nina Brenner – Anna-Maria Lenngren, fröken Berta Weman – Barbro Stigsdotter. Sittande längst fram: fru Anna Malmberg – Blända, fröken Carin Berggren – Agneta Horn-Cruus samt fröken Anna Wetterhall – Malla Montgomery-Silfverstolpe.

Källa: Digitalt Museum/Grenna museum, Andréxpeditionen Polarcenter.
Fotograf: Calla Helena Sundbeck.

Under 1915 hade den heliga Birgitta börjat få en mer framskjuten plats i samband med olika ceremonier som rösträttsrörelsen anordnade runt om i landet. Sammankomsterna började få karaktären av inspirationsmöten med sång, musik och deklamationer. Lokalföreningen i Karlstad lät exempelvis 1915 ett sammanträde ha formen av en "Birgitta-afton med föredrag av föreningens sekreterare, folkskollärarinnan Anna Ljungqvist, uppläsning, sång och musik". Det hölls även föredrag om Fredrika Bremer. I Sandviken hade medlemmarna samma år fått höra föredrag över ämnena 'Kvinnan förr och nu' av Mia Ljungqvist, 'Selma Lagerlöf' av Lilly Nilsson, 'Den heliga Birgitta' av Selma Ström, och 'Kvinnorna i Ibsens diktning' av läraren Rudolf Norberg. I Umeå lästes diktverket "Birgitta" av författaren och lärarinnan Teresia Eurén upp.¹⁵

Gradvis byggdes således en argumentation upp som gjorde gällande att just den heliga Birgitta var den centrala av de många

¹⁵ LKPR, *Årsberättelse* 1915 (Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1916), 42, 55, 64–65.

svenska historiska kvinnogestalterna. Argumentationen byggde också på en tämligen nyutkommen litteratur om henne. Ellen Fries hade disputerat i historia vid Uppsala universitet 1883. Hon gav ut bokverket *Märkvärdiga qvinnor 1890–1891* och framhöll där särskilt heliga Birgitta. Hon beskrivs som den som blivit mest känd i utlandet av alla svenska personer.¹⁶ Lydia Wahlström gav så ut sin bok *Den heliga Birgitta* 1905. Det var en kort men kärnfull redogörelse i vilken helgonet presenterades med de slagkraftiga orden: ”Hon är vår medeltids enda europeiskt ryktbara personlighet”.¹⁷ Underlaget för Birgitta-studier hade med tiden blivit bättre: under 1800-talet kom ett uppsving för utgivning av medeltida källmaterial. Lydia Wahlström uppmärksammade detta och skrev 1910 en mycket positiv recension av en nyutgåva av den heliga Birgittas uppenbarelser i Fredrika Bremer-förbundets tidskrift *Dagny*.¹⁸

Men varför fastnade LKPR för just den heliga Birgitta och inte en mer i tid närliggande förebild som exempelvis Fredrika Bremer? Medeltiden hade sedan länge en stark ställning som källa till nostalgi i Europa. Den italienske medeltidsforskaren Umberto Eco har betonat just detta. Han menar att nostalgin trädde i kraft redan direkt efter medeltiden.¹⁹ Denna nostalgi kunde uttryckas på olika sätt, men blev särskilt kraftfull som medel för politiska ideologier. Kan det varit orsaken till valet av Birgitta?

Medeltida helgon och moderna behov

Den svenska kvinnorörelsens historieintresse passade väl in i ett internationellt mönster. Som redan nämnts lyftes drottning Margareta fram av den danska kvinnorörelsen medan Jeanne d’Arc blev den stora symbolen i den anglosaxiska världen. Jeanne d’Arc var en särdeles stark symbol och hade fungerat som förebild och inspi-

¹⁶ Ellen Fries, *Märkvärdiga qvinnor. Serie 2, Svenska qvinnor* (Stockholm: Hierta, 1891), 4.

¹⁷ Lydia Wahlström, *Den heliga Birgitta* (Stockholm: P. A. Norstedt & Söner, 1905), 4.

¹⁸ Lydia Wahlström, ”Heliga Birgitta för nutida läsare”, *Dagny*, 13 (1910): 151. Bidraget var en recension av Richard Steffen, *Den Heliga Birgittas uppenbarelser i urval och översättning, med inledning, anmärkningar och förklaringar* (Stockholm, 1909).

¹⁹ Se Umberto Eco, ”Dreaming of the Middle Ages”, i *Travels in hyperreality: Essays*, övers. William Weaver (San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1986).

ration allt sedan 1700-talet, då hon började användas som symbol för kamp mot olika former av förtryck. Under sin livstid hade hon framför allt spelat en roll för de franska styrkorna i kriget mot England och avrättades genom engelsmännens försorg 1431. Från 1700-talet och framåt blev hon i stället en symbol i kamp mot allt från kolonialt herravälde till kvinnors underordning och som sådan blev hon uppmärksammas långt utanför Europas gränser. Påven kanoniserade henne officiellt 1920.²⁰

Jeanne d'Arc hade en historia som gjorde henne särskilt lämpad som symbol för olika moderna nationalstatsprojekt. Under sin korta levnad hade hon inte bara lett upproret mot engelsmännen. Hon hade dessutom uppträtt i manskläder. Detta normbrott hade också varit en faktor i anklagelserna mot henne. I de många framställningar som senare gjordes av henne bar hon ofta en manlig medeltida krigares kläder och rustning, inte sällan krönt av en pagefrisyr som gav henne ytterligare androgyn framtoning. I rösträttsparader kunde kvinnor därför komma ridande till häst, iförda klädsel och frisyrier som förde tankarna till Jeanne. Kvinnor som på olika sätt utmärkt sig heroiskt kunde bli kallade Jeanne i skildringar av sina bedrifter.²¹ På det viset lånade hon sig väl till olika typer av anslående visuella representationer av kvinnor som modigt överskred rådande genusgränser.

Det råder ingen tvekan om att den heliga Birgitta var en ovanligt handlingskraftig person. Även hon blev känd mer vida omkring, bland annat på grund av sina många *Himmelska uppenbarelser*. Hon blev därtill det enda svenska helgon som kanoniserades under medeltiden. Tillsammans med familj och vänner skapade hon en ny klosterorden, *Den allra heligaste frälsarens orden*, eller Birgittinorden som den också kallas. Den fick sitt huvudsäte i Vadstena. Hon kom att bli en av Sveriges så kallade rikspatroner under senmedeltiden, tillsammans med gestalter som kungahelgonet Erik den

²⁰ Freeman, "Joan of Arc", *The Journal of Popular Culture*, 603. Freeman visar att Jeanne d'Arc hyllades i länder som Filippinerna, Makedonien, Ungern, Java, Tyskland, Puerto Rico, Mexico, Polen, Arabien, Skottland, Österrike, Turkiet och Irland.

²¹ Amy Binns, "New Heroines for New Causes: How Provincial Women Promoted a Revisionist History Through Post-Suffrage Pageants", *Women's History Review* 27, nr. 2 (2018): 221–240; Freeman, "Joan of Arc", *The Journal of Popular Culture*.

helige. Under modern tid har intresset fortsatt och därtill ökat. För inte alltför länge sedan, 1999, blev hon utsedd till ett av Europas skyddshelgon, tillsammans med Katarina av Siena (ca 1347–1380) och Edith Stein (1891–1942).²² År 2003 firades 700-årsjubileet av hennes födelse, vilket bland mycket annat resulterade i en publikation, *Birgitta – feminist, politiker och helgon*.²³ Under de senaste tjugo åren har det vetenskapliga intresset för den heliga Birgitta ökat markant, såväl i Sverige som internationellt. Ett av flera uttryck för det är den serie Birgittakonferenser som arrangerats sedan 2007 och som resulterat i flera viktiga publikationer som fångar upp den nya forskningen.²⁴

Den historiska personen Birgitta var dock inte normbrytande på samma sätt som Jeanne d’Arc. Hon förblev under sin levnad den mäktiga kvinnan ur en högadlig familj, släkt med den kungliga ätten, som hon varit menad att vara, men som i fyrtioårsåldern utvecklades till en synnerligen inflytelserik kvinna, som redan då beskrevs som ett heligt språkrör av sin biktfar, Magister Matthias, och andra. Birgittas *Himmelska uppenbarelser* fick bred spridning i Europa redan under medeltiden. Hon kanoniserades 1391, bara arton år efter sin död. Magister Matthias – en av 1300-talets mest lärda i Sverige – skrev en inledning eller ”Prolog” till de *Himmelska uppenbarelserna*. Där förklarade han varför Birgitta Birgersdotters ord skulle tas som gudomliga. I ”Prolog” framhöll han, att Birgitta

²² Katarina av Siena var dominikan-tertiär och ägnade sig bl.a. åt att strida för återbördandet av påven till Rom. Tillsammans med Franciskus är hon Italiens skyddshelgon. Edith Stein föddes i en judisk familj och studerade filosofi. Hon konverterade till kristendomen och blev senare karmelitnunna med namnet Teresa Benedicta. Hon fördes under kriget till Auschwitz och hennes dödsår sätts till 1942 eftersom alla spår efter henne försvinner då. År 1998 kanoniserades hon av påven.

²³ Karin Schubach, red., *Birgitta – feminist, politiker, helgon: en antologi från Birgittajubileumsåret 2003 vid Linköpings universitet* (Linköping: AB Danagårds grafiska, 2005). Ett av bidragen har titeln ”I dig blev den store Guden en liten pilt: Heliga Birgitta som författare och feminist”, av Ebba Witt-Brattström. Under 2021 återkom Witt-Brattström till ämnet med ett föredrag på *Medeltidsveckan* i Visby, ”I dig blev den store guden en liten pilt. Heliga Birgitta som författare och feminist”: <https://medeltidsveckan.se/programme>.

²⁴ Elin Andersson, Ingela Hedström, och Mia Åkestam, red., *Birgittine Circles: People and Saints in the Medieval World* (Stockholm: Kungl. Vitterhets Historie och Antikvetets Akademien (KVHAA), 2023).

inte var lärd. Hennes autenticitet, menade han, vilade på att hon inte hade kunnat hitta på sina visioner ens om hon hade velat, för hon var en enkel och olärd kvinna.²⁵ I själva verket var den heliga Birgitta både bildad och skrivkunnig och hon hörde som sagt hemma inom högaristokratin. Framställningen kan dock knytas till det medeltida idealet ödmjukhet och syftade också till att understryka uppenbarelsernas autenticitet. När den heliga Birgitta upplevde en renässans under modern tid, var det emellertid inte den ödmjuka kvinnan som hyllades. Då blev det viktigare att framhålla att hon hade varit kraftfull och haft stor inverkan på sin samtid.²⁶

Den heliga Birgittas symbolkraft har varit fortsatt stark under 1900-talet, långt efter att rösträtten för kvinnor var vunnen och intresset för henne har ökat i nutid. I samband med att sjuhundraårsminnet av hennes födelse firades år 2003, skrev litteraturhistorikern Ebba Witt-Brattström kraftiga pläderingar för helgonets särskilda ställning som tidig feminist. Det går att spåra en rak linje bakåt till den tidiga kvinnorörelsen, som dock inte verkar ha använt just det ordet. Ett påtagligt exempel på helgonets ställning som symbol för kvinnors kraft och frigörelse efter rösträtten, är också den monumentala väggreliefen ”Den heliga Birgitta och Emilia Fogelclou” från 1947. Den skapades av konstnären Tyra Lundgren (1897–1979) för Högre allmänna läroverket för flickor på Södermalm i Stockholm. Lundgren var vid tidpunkten anställd vid Gustavsbergs porslinsfabrik utanför Stockholm, med egen ateljé, och där finns en provrelief i högbränt stengods. Reliefen skulle komma att ingå i serien *Märkvärdiga kvinnor*, som fick sitt namn efter Ellen Fries bokverk med samma namn.²⁷

²⁵ Tryggve Lundén, *Den heliga Birgitta: himmelska uppenbarelser*, Första bandet (Malmö: Alhems förlag, 1957), 59–60.

²⁶ Berglund, ”A medieval heroine for the modern woman”, *Scandinavian Journal of History*.

²⁷ Om Ellen Fries, se till exempel Ann-Sofie Ohlander, ”Ellen Fries – female historian and historian of female history”, *Gender & History* 4, nr. 2 (1992). Foto: Louise Berglund, Gustavsbergs porslinsmuseum 7 augusti 2020.

Källa: Gustavsbergs porslinsmuseum. Foto: Louise Berglund.

Det är viktigt att framhålla att kvinnorörelsen inte varit ensam om att lyfta fram den heliga Birgittas förtjänster under 1900-talet. Det finns också en annan, betydligt mer andligt präglad rörelse kring henne. Den betonar hennes religiösa betydelse och Vadstena som kulturarv. Det märktes på flera sätt. Den medeltida Birgittinorden återuppväcktes på 1910-talet, då sjuksköterskan och den katolska konvertiten Elisabeth Hesselblad etablerade en liten birgittinsk kommunitet vid Piazza Farnese i Rom. Hesselblad själv kanoniser-

ades av påven 2016.²⁸ Det bildades också flera birgittinska sällskap inom ramen för den svenska kyrkan vid denna tid. *Societas Sanctae Birgittæ* (SSB) bildades 1920, och samma år tillkom *Birgittastiftelsen*. Dessa organisationer verkade på olika sätt, men sammantaget visar de på den birgittinska renässansen under tidigt 1900-tal, en renässans som inte alls begränsades till kvinnorörelsen. Den medeltida forna klosterkyrkan i Vadstena blev på nytt centrum för gudstjänster och ceremonier, men vårdas också som kulturarv. Det mest centrala i det här sammanhanget är att den heliga Birgitta blev en samlande punkt för flera av tidens sociala och kulturella rörelser, såväl sekulära som kyrkliga. Också även i dessa sammanhang fanns betydande skillnader mellan deras uppfattningar om betydelsen av Birgitta.²⁹

Birgitta – "Sveriges första kvinnosaks kvinna"

Hur beskrevs då den heliga Birgitta inom rösträttsrörelsen? Det var ju där hon ägnades särskild uppmärksamhet. Teresia Eurén skrev ett nytt diktverk, *Några dikter om Birgitta*, som lästes upp i manuskript innan det gavs ut 1914. Där lanserades en modern bild av helgonet. Diktverket recenserades positivt i *Rösträtt för kvinnor*, där följande citat anfördes: "Rikets lagar och rikets väl/ kyrkans lära och vård, /välvas i hennes härskaresjäl, /när hon styr för hus och gård."³⁰

I dikten användes vidare uttrycket *moderssinne* om helgonets karaktär och hennes kamp för att ensam i mörkret "vandra för att finna en säker stig åt andra" betonades.³¹ Några år senare skrev Eva Fröberg, som var godsägare och aktiv inom kvinnorörelsen, en *Prolog*, som gavs ut som småtryck.³² Det är mycket troligt att texten fått sitt namn efter den inledning som Magister Matthias skrivit till

²⁸ Yvonne Maria Werner, "Elisabeth Hesselblad och ekumeniken", *Signum* 2 (2000) ger en översikt över forskningen om Hesselblad och information om hennes saligförklaring. <https://signum.se/artikelarkiv/elisabeth-hesselblad-och-ekumeniken/>.

²⁹ Birgitta Laghé, "Den birgittinska renässansen i Sverige under 1900-talet", i *Gör också våra kalla hjärtan brinnande – Societas Sanctae Birgittæ 1920–2020*, red. Oloph Bexell et al. (Skellefteå: Artos & Norma bokförlag, 2020).

³⁰ *Rösträtt för kvinnor* 3 (1916): 2, recension av *Några dikter om Birgitta* av Teresa Eurén, f. Eneroth.

³¹ Ibid.

³² Camilla Bergvall, "Eva Fröberg", *Svenskt Kvinnobiografiskt Lexikon*, <https://skbl.se/sv/artikel/EvaFroberg>.

den heliga Birgittas uppenbarelser på 1300-talet. Här är det dock inte fråga om ett företal till en specifik text, utan en kort, mer underhållande hyllningsskrift vars första version gavs ut till ”Svenska kvinnornas fjärde allmänna rösträttsmöte i Strängnäs 17–18 juni 1916”. Där inskärptes att den heliga Birgitta hade stridit och visat att kvinnor hade lika mycket kraft som män. En fiktiv prior Johannes framhöll hennes insatser inför bröder, som just talat förklenande om kvinnor: ”Som en ensam stjärna hon blänkte / i vår mörka, kämpande tid. / Hennes glödande själ var ande och makt, / där vår Herre har frö i myckenhet lagt.”³³ En andra version av *Prolog* trycktes och kunde senare köpas från kansliet.

Under 1916 kom den heliga Birgitta att bli framträdande i *Rösträtt för kvinnor*. Inför firandet av Birgittadagen hade redaktionen sammanställt en förteckning över litteratur om helgonet och det gick även att beställa vimplar och servetter med rösträttsmärket.³⁴ De stora Birgittanumren publicerades i oktober, inför och strax efter den första rösträttsdagen. På första sidan i numret som kom ut den 1 oktober publicerade Sigrid Leijonhufvud en dikt, centralt placerad på första sidan. ”Birgitta” hette den och den inleddes på följande vis:

Birgitta, den ädlaste blomma
av gammal hövdingestam
Birgitta, den moder fromma
för konungen trädde fram
Av nit för det rätta driven
hon talade, gudaingiven
och trotsade hån och skam.³⁵

Dikten var en del av ett *Kantat* vid Internationella kvinnorättskongressen i Stockholm i juni 1911. I tidningen hade den en prominent plats, prydd med en avbildning av ett träsnitt med helgonbilden. I en anonym artikel på samma sida betonades att Birgitta

—
³³ Eva Fröberg. ”Prolog”. Svenska kvinnornas fjärde allmänna rösträttsmöte i Strängnäs 17–18 juni 1916”. *Rösträtt för kvinnor* 13 (1916): 3–5.

³⁴ *Rösträtt för kvinnor* 18 (1916): 5.

³⁵ *Rösträtt för kvinnor* 19 (1916): 1. ”Birgitta” av Sigrid Leijonhufvud.

hade följt sitt samvetes röst: hon hade med kraft sagt det hon ansåg vara rätt och hon hade verkat för kvinnornas delaktighet i andlig odling. Enligt författaren var det Birgittas hänförelse för sina mål som borde vara inspirationskällan, det var det förhållningssättet den moderna kvinnorörelsen skulle anamma i sin strävan efter kvinnans frigörelse och utveckling.³⁶

Lydia Wahlström publicerade därtill en stor artikel om Birgitta som politiker i samma nummer. I den följde hon upp tanken att den heliga Birgitta skulle ha kunnat vara rösträttskvinna. Hennes argumentation haltar något, men hon inleder med att slå fast att den moderna forskningen styrker hennes tes: "[A]tt Birgitta, därest hon levat nu, skulle ha kunnat höra till ledarna av kampen för kvinnans rösträtt. Åtminstone borde de, som starkast söka världsliga motiv för hennes livsgärning, inte kunna ha någonting att invända mot en sådan gissning."³⁷

Det är ur ett feministiskt perspektiv intressant att se hur Wahlström förordade en omtolkning av begreppet ärelystnad:

[S]å varför inte så gott först som sist räkna maktlystnad bland dygderna; varför skulle det inte för härskarsjälen vara lika ädelt att längta efter att få hjälpa genom härskandet som för tjänarsjälar att få hjälpa genom tjänandet? Och är inte den hävdvunna uppfattningen av härska som förmån och tjäna som offer i grunden bra konstgjord. /.../ [då] härskandets 'lycka' huvudsakligen består i lyckan att få bära tyngre bördor än folket mest?³⁸

Wahlströms ord om maktlystnad kan tolkas som ett motangrepp mot helgonets kritiker. Det var just makt- och ärelystnad som de hade klandrat henne för.³⁹

Så var det dags för den första Birgittadagen. Den 7 oktober 1916 talade Ellen Key i Vadstena, Lydia Wahlström i Linköping, Anna

³⁶ Ibid. "Kring Birgittaminnet."

³⁷ Ibid, 3. "Birgitta som politiker" av Lydia Wahlström.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ebba Witt-Brattström, "Den stora planen om Marias efterföljelse: Heliga Birgittas genuskorrigering", *Tidskrift för genusvetenskap* 24, nr. 3–4 (2003): 101–112.

Whitlock i Västerås och Oscar Montelius, riksantikvarie och Fredrika Bremer-förbundets förste ordförande, i Stockholm. Ellen Keys tal publicerades den 1 november 1916 i *Rösträtt för kvinnor*. Talet hade titeln ”Birgitta som andlig makt”. Ellen Key ville där visa att rösträttsrörelsen och det mer kyrkligt orienterade intresset för helgonet, som beskrevs ovan, hade mycket gemensamt. Key var ju väl förankrad i även inom den andliga och kulturella väckelsen som ägde rum samtidigt och hade medverkat vid ett annat möte som hölls i Vadstena hösten 1916, där även Verner von Heidenstam, Sven Hedin och prins Eugen deltog.⁴⁰ I sitt föredrag på Rösträttsdagen skildrade Key Birgittas liv i breda drag och nämnde endast kort men i positiva ordalag rösträttsrörelsen, som en av flera rörelser som verkade för att utveckla samhället i positiv riktning. Liksom övriga menade Key att det var Birgittas benägenhet att med kraft gripa in i tidens offentliga liv som gjorde henne så lämplig som symbol för rösträtten.⁴¹

Den första Rösträttsdagen firades över hela landet. I Stockholm firades dagen storstilat ”med en fest å Vetenskapsakademien” där man också invigde ett pampigt nytt standar. Det var vävt i vitt siden från Almgrens fabrik och hade broderats av Augusta Nilsson.⁴² En damkör sjöng Stenhammars *Sverige* samt en hymn till den heliga Birgitta. Körverket var en tonsättning av den medeltida bönen *Rosa rorans bonitatem*, skapad till Birgitta på 1300-talet, men omgjord till modernt verk 1876 av tonsättaren Ludvig Norman. Avslutningsvis sjöng festdeltagarna *Du gamla, du fria*.⁴³ I LKPRs årsberättelse från 1916 gavs en utförligare skildring av alla festligheter runt om i landet. Göteborg hade slagit på stort och firat ”på ett synnerligen anslående sätt”. Där beskrevs hur ”Chefen för varuhuset Vollmers-Meeths – direktören Aug. Vollmers – hade med stor älskvärdhet ställt sin vackra thésalong med angränsande lokaler till föreningens förfogande”. Programmet innehöll även föredrag, uppläsningar,

⁴⁰ Carl Sjösvärd Birger, *Den katolicerande inriktningen i vår kyrka: Högkyrklig rörelse och identitet i Svenska kyrkan 1909–1946* (Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 2022), 179–180.

⁴¹ *Rösträtt för kvinnor* 21 (1916): 3–5.

⁴² *Rösträtt för kvinnor* 20 (1916): 3.

⁴³ *Rösträtt för kvinnor* 19 (1916): 6.

musik och en supé.⁴⁴ I Kalmar och Linköping hölls sammankomsterna i flickskolornas lokaler och i Trollhättan utmärkte man sig genom att programmet också bjöd på nunnedans, framförd av tolv flickor som klätt sig i klosterdräkter.

Det förefaller som viss oenighet fanns om huruvida det medeltida helgonet var den bästa förebilden. I Falun firade aktivisterna i stället rösträttsdagen den 7 oktober med ett föredrag om Jane Addams, amerikansk socialreformator och suffragist. I övrigt föreföll den heliga Birgitta ha stått i fokus på firanden på samtliga orter.

Ett ändrat fokus

Mycket tyder på att Birgittadagen som nationell rösträttsdag på det stora hela blev en succé när den firades första gången. Intressant är emellertid att fråga hur diskussionen om vilka historiska kvinnor som skulle kunna firas framledes fortsatte. Redan påföljande år valde man nämligen att istället fira drottning Margareta (1353-1412). Det aviserades först i en liten notis i *Rösträtt för kvinnor*. Där slogs också fast att dagen även framgent borde ägnas åt att hylla någon framstående kvinna. Lokalföreningarna i LKPR skulle dock ha full frihet att själva välja vem de ville hylla.⁴⁵ Som upptakt till firandet lyftes drottning Margareta fram med flera artiklar i oktobernumret av *Rösträtt för kvinnor* 1917. Första sidan pryddes av en teckning av drottningen samt ett citat ur Karlskrönikan från 1400-talet. På samma sida kunde läsarna vidare ta del av en hyllning av Margareta, med en tydlig vinkling – den mäktiga och synnerligen dugliga kvinnan som ersätter en helt oduglig man. Vi får läsa att: ”Ur medeltidsdunklet träder oss drottning Margareta, Valdemar Atterdags dotter, till mötes som representant för värdsilig storhet och makt.” Snart förstår läsaren varför: ”På Sveriges tron sitter svagheten och odugligheten i kung Albrekts person /.../ Det slutar med skam, fångenskap och nesa för manlighetens representant, och Margareta tar hans plats på konungatronen.” Hennes tillträde på

⁴⁴ LKPR, *Årsberättelse* 1916 (Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri 1917), 15, 28–85.

⁴⁵ *Rösträtt för kvinnor* 2 (1917): 5.

tronen innebar en vändning för det svenska riket: ”Ordning och reda växte i hennes spår.”⁴⁶

Det kan ha funnits en samtidspolitisk orsak till att drottning Margareta tog täten som förmoder det här året. Första världskriget härjade och paralleller till slutet av 1300-talet, då ofärd rådde, var lätta att dra för många. Frigga Carlberg tog det som utgångspunkt för sin artikel ”Tempelvakt”. Hon jämförde det sena 1300-talet med samtiden: det var stor jämmer i Sverige då, och så var det även i nutid, inte bara i Sverige utan i hela världen. Det var fredstanken, som lyftes fram här. Frigga Carlberg avslutade sin artikel med en önskan om att ”livet [må] förnyas och mänskligheten en gång få leva ett värdigt liv i ren och solmättad luft, om kvinnorna ej svika tempelvakten om ljuset i världen.”⁴⁷

Jenny Velander, nu gift Richter, som sades ha framfört förslaget att låta Birgittadagen firas som den särskilda rösträttsdagen för kvinnor, skrev detta år en artikel i *Rösträtt för kvinnor*. Där argumenterade hon för att också hylla drottning Margareta: ”Hur torftig och jämnstruken skulle icke Sveriges medeltid te sig, om icke ur den trätt oss till mötes de tvenne kvinnorna Birgitta och Margareta!” Därefter presenterades de båda med sina attribut – den goda modern Birgitta och den kloka frun Margareta. ”Båda vore de genier av största mått”, och ”[b]åda reste sig till en svindlande höjd över sin samtid.” Drottning Margareta var dock praktikern av de båda, förstår man av den fortsatta argumentationen. Där Birgitta var känslig, var Margareta ”det sunda, praktiska förståndet, den lugna klokheten, den mönstergilla ordningen, den skarpa människokännaren, som tar människorna sådana de äro och begagnar både deras styrka och deras svagheter till tyglar, vari hon leder dem dit hon vill.”⁴⁸

Under 1917 kunde *Rösträtt för kvinnor* ännu en gång publicera listor över nyutkommen, relevant litteratur. Föredrag som hållits gav ut som tryckta småskrifter. Fokus hade dock breddats. Lydia Wahlström hade skrivit ett föredrag om drottning Margareta, som kunde köpas från kansliet och Elin Wägner hade skrivit ett föredrag

⁴⁶ *Rösträtt för kvinnor* 19 (1917):1.

⁴⁷ *Ibid.*, 2–3.

⁴⁸ *Ibid.*, 4, ”Reflexioner på rösträttsdagen de 7 okt. 1917”.

över ämnet ”Medan vi vänta”. Dessa lästes upp tillsammans i många lokala rösträttsföreningar. Den medeltida drottningen tillägnades en hyllningsdikt av K. G. Ossian-Nilsson och i flera artiklar fördes resonemang som gick ut på att heliga Birgitta och drottning Margareta var tämligen jämbördiga som lämpliga förebilder. Intresset för heliga Birgitta hade således inte avklingat helt. I Kalmar hade till exempel Birgittadagen firats i flickskolans högtidssal, där en damkör sjöng *Virgo glorioso* (en Marahymn) och Birgittahymnen – troligen avsågs *Rosa rorans bonitatem* – innan Wahlströms föredrag om drottning Margareta lästes upp.⁴⁹ I övrigt inbjöd det förändrade temat 1917 till variation. I Göteborg hölls exempelvis föredrag om Florence Nightingale. I Växjö slog man till med två fester, både den 7 och den 10 oktober, där programmet inkluderade *Prologen*, föredrag med skioptikonbilder, solosång, teaterpjäs samt en gissningstävling.⁵⁰

Redan påföljande år hade dock intresset för de båda medeltida förmödrarna avtagit markant. När Rösträttsdagen firades 1918 ägnade flera föreningar i stället talen åt den amerikanska rösträtts- och kvinnosakskämpen Susan B. Anthony, som Frigga Carlberg hade skrivit ett föredrag om. Festerna var betydligt färre än föregående år, eftersom Spanska sjukans spridning hade lett till epidemi. Lokalföreningarna hanterade smittläget på skilda sätt. Somliga följde mötesförbudet, medan andra anordnade fester och spexaftnar.⁵¹

Året därpå, 1919, hade rösträttskampen vunnits och fokus flyttades till en modern, svensk ledargestalt. Det blev inte heller denna gång Fredrika Bremer, som skulle hyllas. Verkställande utskottet kungjorde att Birgittadagen skulle ägnas åt Ellen Key som fyllde 70 år. Man kan säga att en cirkel hade slutits – Ellen Key hade ju själv skrivit om den heliga Birgitta när hennes dag firades första gången 1916. Till firandet 1919 skrev Marika Stiernstedt ett omfattande föredrag om Ellen Key, som gavs ut av Albert Bonniers förlag. Hela skriften andas samtid och handlar helt enkelt om föremålet för firandet. Medeltiden lyser med sin frånvaro, utom på ett ställe: ”Ellen Key har blivit kallad profetissa och sierska, helgon och geni;

⁴⁹ *Rösträtt för kvinnor* 21 (1917), 5, ”Arbetet ute i landet.”

⁵⁰ LKPR, *Årsberättelse 1917* (Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1918), 35–84.

⁵¹ *Rösträtt för kvinnor* 17 (1918).

fotografer eller artister ha bemödat sig om att återge hennes bild i enlighet därmed; men själv har hon aldrig anlagt later passande till någotdera slaget. Hon har behållit sitt personliga sätts utomordentliga enkelhet.”⁵² Den utomordentliga enkelhet som den heliga Birgitta tillskrivits under slutet av 1300-talet av sin biktfar, magister Matthias, i hans ”Prolog” till de *Himmelska uppenbarelserna*, verkade nu ha gått förlorad i bilden av helgonet i samband med hyllningarna på Rösträttsdagen.

Rösträttsdagens historia led mot sitt slut. År 1920 skulle lokal-föreningarna ägna dagen åt att reflektera över sin egen historia. Därmed hade Birgittadagen i praktiken firats för sista gången, inom rösträttsrörelsen. Kampen var vunnen och engagemanget var av förklarliga skäl lägre. Diskussionerna kom snarare att handla om hur själva LKPR skulle gå vidare. Det organiserade intresset för den heliga Birgitta togs över av de två andra föreningarna, med fokus på andlig odling och kulturarv: *Societas Sanctae Birgittæ* (SSB), och *Birgittastiftelsen*. Den sistnämnda bildades just den 7 oktober 1920.⁵³ Som synes av monumentalreliefen från 1940-talet och flera andra skildringar har dock bilden av den heliga Birgitta som kvinnornas förkämpe aldrig upphört att intressera.

Heliga Birgitta som symbol i talet om rösträtt

Den moderna heliga Birgitta, som firades stort på Rösträttsdagen den 7 oktober 1916, hade en särskild symbolisk kraft. Mycket av detta hade sin grund i det vi vet om den historiska personen, som levde på 1300-talet. Hon var mycket riktigt en kvinna som var aktiv i sin samtid. Hon påverkade politiska skeenden, såväl i Norden som på kontinenten och i England. Hon läste, begrundade, skrev och reste vida omkring i Norden och i Europa. I detta sammanhang är det mest väsentligt att notera att hon talade och blev hörd och hyllad. Hon riktade skarp kritik och framförde sina uppfattningar till påven, kejsaren, kungar och drottningar. På det viset uppfattades

⁵² Marika Stiernstedt, *Ellen Key: Föredrag på Birgittadagen 1919* (Stockholm: Albert Bonniers förlag, 1919), 35–36.

⁵³ Andreas Lindblom, *Femtio år med Birgitta: Birgittastiftelsen 1920–1970* (Malmö: Allhems förlag, 1970).

hon som en passande symbol för kvinnors delaktighet i och betydelse för det politiska livet. Hon har också blivit ifrågasatt och kritiserad. Men trots det är det nog, som rösträttskvinnorna skrev, mycket troligt att hon var den svenska medeltidens mest inflytelserika person. Det historiebruk som hon blivit föremål för under 1900-talet handlar dock, som alltid, om moderna behov. År 2003 firades 700-årsjubiléet av hennes födelse, på ett sätt som visade att hon fortfarande svarar mot samtida frågor, som behovet av feministiska föregångare. Framtiden får utvisa hur 700-årsminnet av hennes kanonisation 2091 kommer manifesteras.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt hade i den heliga Birgitta funnit en stark samlande symbol, en symbol för klokhet och handlingskraft. Det är samtidigt uppenbart att rörelsen hade bredare behov av förebilder. Efter att ha skiftat fokus till drottning Margareta, riktades uppmärksamheten mot mer samtida kvinnor som hade haft starkt genomslag. Att Ellen Key fick bli den sista kvinnan som hyllades stort i just det här sammanhanget är talande. Hon hade breda kvinnopolitiska och samhällspolitiska intressen och passade på det viset väl in i en vidare berättelse om kvinnors frigörelse. Alla dessa kvinnor representerade i allra högsta grad kvinnors rätt till politisk delaktighet och inflytande.

Litteratur och källor

Litteratur

- Andersson, Elin, Ingela Hedström, & Mia Åkestam, red. *Birgittine Circles: People and Saints in the Medieval World*. Stockholm: Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien (KVHAA), 2023.
- Berglund, Louise. "A medieval heroine for the modern woman: The Fredrika Bremer Association writes women's history (c. 1859–1916)". *Scandinavian Journal of History* 42, nr. 1 (2017): 46–70.
- Bergvall, Camilla. "Eva Fröberg", i *Svenskt Kvinnobiografiskt Lexikon*, <https://skbl.se/sv/artikel/EvaFroberg>.
- Binns, Amy. "New Heroines for New Causes: How Provincial Women Promoted a Revisionist History Through Post-Suffrage Pageants". *Women's History Review* 27, nr. 2 (2018): 221–240.
- Eco, Umberto. "Dreaming of the Middle Ages". I *Travels in hyperreality: Essays*, övers. William Weaver, 61–72. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1986.
- Freeman, James A., "Joan of Arc: Soldier, Saint, Symbol – of What?", *The Journal of Popular Culture* 41, nr. 4 (2008): 601–634.
- Fries, Ellen. *Märkvärdiga qvinnor. Serie 2, Svenska qvinnor*. Stockholm: Hierta, 1891.
- Fröberg, Eva. "Prolog. Svenska kvinnornas fjärde allmänna rösträttsmöte i Strängnäs 17–18 juni 1916", *Rösträtt för kvinnor* 5 (1916), 13: 3–5.
- Laghé, Birgitta. "Den birgittinska renässansen i Sverige under 1900-talet". I *Gör också våra kalla hjärtan brinnande – Societas Sanctae Birgittae 1920–2020*, red. Oloph Bexell, Gunilla Gren-Eklund, Fredrik Santell & Andreas Wejderstam, 31–50. Skellefteå: Artos & Norma bokförlag, 2020.
- Lindblom, Andreas. *Femtio år med Birgitta: Birgittastiftelsen 1920–1970*. Malmö: Allhems förlag, 1970.
- Lundén, Tryggve. *Den heliga Birgitta: himmelska uppenbarelser*, Första bandet. Malmö: Alhems förlag, 1957.
- Manns, Ulla. "Så skriver vi historia: den svenska kvinnorörelsen ur ett historigrafiskt perspektiv". *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 21, nr. 4 (2000): 5–27.
- Odén, Birgitta. "Lydia Wahlströms forskarutbildning". I *Lydia Wahlström: till hundraårsminnet av hennes doktorsdisputation 1898*, red. Gunilla Strömholm, 57–65. Uppsala: Opuscula Historica Upsaliensia, 2000.
- Ohlander, Ann-Sofie. "Ellen Fries – female historian and historian of female history". *Gender & History* 4, nr. 2 (1992): 240–247.
- Rodell, Magnus. *Att gjuta en nation: statyinvigningar och nationsformering i Sverige vid 1800-talets mitt*. Stockholm: Natur & Kultur, 2002.

- Rodell, Magnus. ”Den offentliga minneskulturens politik: stora män och vanliga kvinnor i det svenska 1930-talet”. I *Perspektiv på politisk idé-historia*, red. Hjalmar Falk, My Klockar Linder, och Petter Tistedt, 165–186. Huddinge: Södertörn Högskola, 2023.
- Schubach, Karin, red. *Birgitta – feminist, politiker, helgon: en antologi från Birgittajubileumsåret 2003 vid Linköpings universitet*. Linköping: AB Danagårds grafiska, 2005.
- Sjösvärd Birger, Carl. *Den katolicerande inriktningen i vår kyrka: Högkyrklig rörelse och identitet i Svenska kyrkan 1909–1946*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 2022.
- Stiernstedt, Marika. *Ellen Key: föredrag på Birgittadagen 1919*. Stockholm: Albert Bonniers förlag, 1919.
- Tornbjer, Charlotte. *Den nationella modern. Moderskap i konstruktioner av svensk nationell gemenskap under 1900-talets första hälft*, Lund: Nordisk Academic Press, 2002.
- Wahlström, Lydia. *Den heliga Birgitta*. Stockholm: P. A. Norstedt & Söner, 1905.
- Wahlström, Lydia. ”Heliga Birgitta för nutida läsare”. *Dagny* 13 (1910), 151–152.
- Werner, Yvonne Maria. ”Elisabeth Hesselblad och ekumeniken”. *Signum* 2 (2000). <https://signum.se/artikelarkiv/elisabeth-hesselblad-och-ekumeniken/>
- Witt-Brattström, Ebba. ”Den stora planen om Marias efterföljelse: Heliga Birgittas genuskorrigering”. *Tidskrift för genusvetenskap* 24, 3–4 (2003), 101–112.

Källor

- Dagny* 13 (1910).
- Rösträtt för kvinnor* 15, 19 (1912).
- Rösträtt för kvinnor* 2, 15 (1913).
- Rösträtt för kvinnor* 7 (1915).
- Rösträtt för kvinnor* 3, 18, 19, 20, 21 (1916).
- Rösträtt för kvinnor* 2, 19, 21 (1917).
- Rösträtt för kvinnor* 17 (1918).
- Uppsala universitetsbibliotek, Sv. Litt Tillfällighetsvers.
- Uppsala universitetsbibliotek, Kapsel: Sv Polit. skr. Röstr-fr. Kaps 0.
- LKPR, *Årsberättelse* 1904. Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1905.
- LKPR, *Årsberättelse* 1906. Stockholm: Stockholmstryckeriet, 1906.
- LKPR, *Årsberättelse* 1912. Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1913.
- LKPR, *Årsberättelse* 1915. Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1916.
- LKPR, *Årsberättelse* 1916. Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1917.
- LKPR, *Årsberättelse* 1917, Stockholm: Oskar Eklunds boktryckeri, 1918.